

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про закордонних українців

{ Назва Закону в редакції Закону
N 4381-VI ([4381-17](#)) від 09.02.2012 }

(Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2004, N 25, ст.343)

{ Із змінами, внесеними згідно із Законом
N 4381-VI ([4381-17](#)) від 09.02.2012, ВВР, 2012, N 39, ст.473 }

Українська держава сприяє розвитку національної свідомості українців, які проживають за межами України, зміцненню зв'язків з батьківщиною та поверненню їх в Україну. Відповідно до статті 12 Конституції України ([254к/96-ВР](#)) держава дбає про задоволення національно-культурних і мовних потреб українців, які проживають за її межами.

Стаття 1. Визначення термінів

Закордонний українець - це особа, яка є громадянином іншої держави або особою без громадянства, а також має українське етнічне походження або є походженням з України;

українське етнічне походження - це належність особи або її предків до української нації та визнання нею України батьківщиною свого етнічного походження.

Стаття 1-1. Законодавство про закордонних українців

Відносини у сфері співпраці із закордонними українцями регулюються Конституцією України, цим Законом, іншими нормативно-правовими актами, а також міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України.
{ Закон доповнено статтею 1-1 згідно із Законом N 4381-VI ([4381-17](#)) від 09.02.2012 }

Стаття 1-2. Основні засади співпраці із закордонними українцями

Основними засадами співпраці із закордонними українцями є:

1) визнання невід'ємності та належності кожній особі від народження основних прав і свобод людини і громадянина;

2) розв'язання проблем становлення та консолідації української нації;

3) обов'язковість задоволення національно-культурних і мовних потреб закордонних українців;

4) взаємне збагачення надбаннями духовної та матеріальної культури;

5) взаємодія з іншими державами у сфері забезпечення прав і свобод закордонних українців на засадах обов'язковості дотримання загальновизнаних принципів і норм міжнародного права, зокрема

невтручання у внутрішні справи інших держав;

б) паритет у забезпеченні іноземними державами та Україною прав і потреб закордонних українців та національних меншин України.

Реалізацію державної політики України у сфері співпраці із закордонними українцями здійснює центральний орган виконавчої влади з питань співпраці із закордонними українцями.

{ Закон доповнено статтею 1-2 згідно із Законом N 4381-VI ([4381-17](#)) від 09.02.2012 }

Стаття 2. Національна комісія з питань закордонних українців

Національна комісія з питань закордонних українців (далі - Національна комісія) створюється при Кабінеті Міністрів України ([1024-2004-п](#)).

До складу Національної комісії входять представники центральних органів виконавчої влади, народні депутати України (за згодою), представники Адміністрації Президента України, а також громадських організацій, які опікуються питаннями закордонних українців, з правом дорадчого голосу.

Національна комісія приймає рішення про надання, відмову або припинення статусу закордонного українця.

Заяви на отримання статусу закордонного українця подаються до закордонних дипломатичних установ України або безпосередньо до Міністерства закордонних справ України.

Національна комісія розглядає заяви на отримання статусу закордонного українця у термін до 90 днів з дня реєстрації заяви у Національній комісії та приймає рішення про надання або відмову у наданні такого статусу.

У разі позитивного рішення щодо надання статусу закордонного українця Національна комісія видає особі посвідчення встановленого зразка, який затверджується Кабінетом Міністрів України.

У разі відмови у наданні статусу закордонного українця особі видається копія відповідного рішення Національної комісії. У такому випадку за особою залишається право повторного звернення щодо надання статусу закордонного українця до Національної комісії.

{ Частину восьму статті 2 виключено на підставі Закону N 4381-VI ([4381-17](#)) від 09.02.2012 }

Стаття 3. Умови надання статусу закордонного українця

Умовами надання особі статусу закордонного українця є:

- 1) українська самоідентифікація;
- 2) українське етнічне походження або походження з України;
- 3) письмове звернення щодо бажання мати статус закордонного українця;
- 4) досягнення особою 16-річного віку;

5) відсутність громадянства України.

Українське етнічне походження або походження з України заявник підтверджує відповідними документами або свідченнями громадян України, закордонних українців чи громадських організацій закордонних українців.

Стаття 4. Порядок надання статусу закордонного українця

Особа, яка бажає набути статусу закордонного українця, подає письмову заяву про надання статусу закордонного українця: на території України – до Міністерства закордонних справ України, а за кордоном – до дипломатичних установ України за формою ([1531-2004-п](#)), встановленою Кабінетом Міністрів України.

До заяви про надання статусу закордонного українця додаються:

- 1) паспортний документ або документ, що його замінює;
- 2) документи чи свідчення, які підтверджують українське етнічне походження або походження з України, відповідно до частини другої статті 3 цього Закону.

До документів може бути додано характеристику-клопотання громадської організації закордонного українця, членом якої є заявник.

{ Частину четверту статті 4 виключено на підставі Закону N 4381-VI ([4381-17](#)) від 09.02.2012 }

Стаття 5. Посвідчення закордонного українця

Посвідчення закордонного українця є документом, що засвідчує цей статус, але не замінює паспорт.

До посвідчення закордонного українця вносяться разом з фотокарткою такі дані:

- 1) прізвище та ім'я чи імена;
- 2) дата та місце народження;
- 3) громадянство чи наявність статусу особи без громадянства;
- 4) країна постійного проживання.

Дані до посвідчення закордонного українця вносяться українською мовою.

Вносити до посвідчення закордонного українця дані, не передбачені цією статтею, забороняється.

{ Частину п'яту статті 5 виключено на підставі Закону N 4381-VI ([4381-17](#)) від 09.02.2012 }

Посвідчення закордонного українця видається на 10 років з подальшою його перереєстрацією.

Власник посвідчення закордонного українця відповідає за достовірність внесених до посвідчення даних. У разі зміни імені, прізвища, громадянства власник посвідчення протягом шести місяців

зобов'язаний повідомити про це Міністерство закордонних справ України або дипломатичне представництво чи консульську установу України за кордоном. У такому випадку особі видається нове посвідчення.

У разі втрати посвідчення закордонного українця особі за її заявою Національна комісія видає дублікат посвідчення.

За оформлення посвідчення закордонного українця або його дублікату встановлюється плата, порядок стягнення і розмір якої визначаються Кабінетом Міністрів України ([1531-2004-п](#)).

Стаття 6. Відмова у наданні статусу закордонного українця

Підставою для відмови у наданні статусу закордонного українця особі є:

1) дії, вчинені особою, які суперечать інтересам національної безпеки України;

2) подання завідомо неправдивих даних або підроблених документів для отримання відповідного статусу;

3) порушення інших вимог, передбачених Порядком про оформлення і видачу посвідчення закордонного українця ([1531-2004-п](#)).

{ Пункт 3 статті 6 із змінами, внесеними згідно із Законом N 4381-VI ([4381-17](#)) від 09.02.2012 }

Стаття 7. Підстави припинення статусу закордонного українця

Дія статусу закордонного українця припиняється:

1) у разі подання особою відповідної заяви з дня її реєстрації у Національній комісії;

2) у разі набуття закордонним українцем громадянства України;

3) якщо цього статусу було набуто внаслідок подання завідомо неправдивих даних або підроблених документів;

4) якщо протягом шести місяців з дня зміни імені, прізвища, громадянства або місця проживання особа не повідомила про це Міністерство закордонних справ України або дипломатичну установу України за кордоном;

5) якщо особа вчинила дії, зазначені у статті 6 цього Закону.

Рішення про припинення статусу закордонного українця може бути оскаржено у Національній комісії.

Особа, статус закордонного українця стосовно якої було припинено згідно з пунктами 3 і 5 частини першої цієї статті, не має права на поновлення цього статусу.

Стаття 8. Порядок в'їзду та перебування закордонного українця на території України

В'їзд в Україну та виїзд з України закордонних українців здійснюються відповідно до Закону України "Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства" ([3773-17](#)). При цьому закордонні українці – громадяни держав, з якими Україна має візовий режим, мають право на безкоштовне оформлення багаторазової візи для відвідання України без надання відповідного запрошення

терміном дії на 5 років на підставі посвідчення закордонного українця.

Закордонний українець може іммігрувати в Україну для постійного проживання за умови отримання в установленому законом порядку дозволу на імміграцію для постійного проживання поза межами квот на імміграцію.

Положення цієї статті поширюються також на подружжя закордонного українця та його дітей у разі їх спільного в'їзду та перебування на території України.

Стаття 9. Права, свободи і обов'язки закордонних українців

Закордонний українець, який перебуває в Україні на законних підставах, користується такими самими правами і свободами, а також несе такі самі обов'язки, як громадянин України, за винятками, встановленими Конституцією, законами України чи міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України. Особа, яка набула статусу закордонного українця, має право працювати на підприємствах, в установах і організаціях або провадити іншу трудову діяльність на підставах і в порядку, встановлених для громадян України.

Закордонним українцям щороку встановлюються квоти прийому до вищих навчальних закладів України в межах обсягів державного замовлення.

Особи, які набули статусу закордонного українця, мають право на набуття громадянства України в порядку, встановленому Законом України "Про громадянство України" ([2235-14](#)).

{ Стаття 9 в редакції Закону N 4381-VI ([4381-17](#)) від 09.02.2012 }

Стаття 10. Захист прав і законних інтересів закордонних українців

Задоволення національно-культурних і мовних потреб закордонних українців та захист їхніх прав як національних меншин в інших державах є невід'ємною складовою частиною зовнішньополітичної діяльності України.

Органи державної влади, органи місцевого самоврядування, їх посадові особи зобов'язані забезпечувати реалізацію прав закордонних українців під час їх перебування в Україні.

Рішення, дії чи бездіяльність органів державної влади, органів місцевого самоврядування, їх посадових осіб щодо вирішення питань, пов'язаних з перебуванням закордонних українців в Україні, можуть бути оскаржені в суді в установленому законом порядку.

За видатні заслуги перед Україною закордонні українці можуть бути нагороджені державними нагородами України в порядку, встановленому законодавством України

{ Стаття 10 в редакції Закону N 4381-VI ([4381-17](#)) від 09.02.2012 }

Стаття 10-1. Повноваження Кабінету Міністрів України щодо співпраці із закордонними українцями

Кабінет Міністрів України під час здійснення своїх повноважень та для досягнення цілей внутрішньої та зовнішньої політики:

1) затверджує державну цільову програму співпраці із закордонними українцями;

2) затверджує порядок оформлення і видачі посвідчення закордонного українця;

3) сприяє проведенню заходів за участю фахівців та громадськості щодо забезпечення співпраці із закордонними українцями.

{ Закон доповнено статтею 10-1 згідно із Законом N 4381-VI ([4381-17](#)) від 09.02.2012 }

Стаття 10-2. Повноваження центрального органу виконавчої влади з питань співпраці із закордонними українцями

До повноважень центрального органу виконавчої влади з питань співпраці із закордонними українцями належать:

1) забезпечення реалізації державної політики у сфері співпраці із закордонними українцями;

2) здійснення координації заходів, що проводяться центральними органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування щодо забезпечення співпраці із закордонними українцями;

3) розроблення та внесення пропозицій щодо вдосконалення правового регулювання питань співпраці із закордонними українцями;

4) надання громадським організаціям (осередкам) закордонних українців організаційної, методичної, технічної та іншої допомоги в їх діяльності;

5) розроблення спільно з іншими заінтересованими органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування державної цільової програми співпраці із закордонними українцями;

6) участь у підготовці та укладенні міжнародних договорів України щодо забезпечення прав закордонних українців, створення сприятливих умов та можливостей для задоволення їх соціальних, культурно-освітніх, мовних, інформаційних та інших потреб;

7) участь у роботі змішаних міжурядових комісій з питань національних меншин;

8) співпраця з державними органами іноземних держав, до компетенції яких належить питання національних меншин;

9) взаємодія з міжнародними організаціями, що проводять моніторинг дотримання прав осіб, які належать до національних меншин;

10) моніторинг забезпечення прав закордонних українців, пов'язаних із збереженням і розвитком їх етнічної, культурної та мовної ідентичності;

11) надання фінансової підтримки для виконання заходів, що здійснюються громадськими організаціями закордонних українців, зокрема форумів, конгресів, конференцій, семінарів за участю закордонних українців в Україні та за кордоном.

{ Закон доповнено статтею 10-2 згідно із Законом N 4381-VI ([4381-17](#)) від 09.02.2012 }

Стаття 10-3. Повноваження центрального органу виконавчої влади у сфері освіти і науки щодо співпраці

із закордонними українцями

До повноважень центрального органу виконавчої влади у сфері освіти і науки належать:

- 1) забезпечення реалізації державної політики щодо сприяння здобуттю закордонними українцями освіти в Україні;
- 2) сприяння відкриттю та функціонуванню навчальних закладів за кордоном, у яких здійснюється навчання українською мовою або вивчається українська мова;
- 3) участь у виконанні освітніх та наукових програм відродження і розвитку національної культури та української мови в місцях компактного проживання закордонних українців.
{ Закон доповнено статтею 10-3 згідно із Законом N 4381-VI ([4381-17](#)) від 09.02.2012 }

Стаття 10-4. Повноваження центрального органу виконавчої влади у сфері культури щодо співпраці із закордонними українцями

До повноважень центрального органу виконавчої влади у сфері культури належать:

- 1) забезпечення реалізації державної політики щодо створення умов для задоволення національно-культурних потреб закордонних українців, збереження і популяризації культурних надбань Українського народу;
- 2) здійснення заходів щодо популяризації культурних надбань Українського народу за межами України, залучення закордонних українців до участі в культурно-мистецьких заходах в Україні та за її межами;
- 3) сприяння проведенню в місцях компактного проживання українців за кордоном міжнародних та регіональних культурно-мистецьких акцій, мистецьких фестивалів, конкурсів, аукціонів, виставок та інших заходів;
- 4) проведення конкурсів на кращі ескізні проекти пам'ятників і монументів державного значення за кордоном, присвячених визначним подіям в історії України, видатним діячам української історії, науки і культури.
{ Закон доповнено статтею 10-4 згідно із Законом N 4381-VI ([4381-17](#)) від 09.02.2012 }

Стаття 10-5. Повноваження центрального органу виконавчої влади у сфері телебачення і радіомовлення щодо співпраці із закордонними українцями

До повноважень центрального органу виконавчої влади у сфері телебачення і радіомовлення належать:

- 1) забезпечення поширення радіомовлення та трансляції телевізійних програм з України, зокрема через супутниковий зв'язок та інші засоби комунікації, на країни проживання закордонних українців;
- 2) сприяння трансляції українськомовних теле- та радіопрограм на країни проживання закордонних українців;
- 3) сприяння налагодженню співпраці телерадіокомпаній прикордонних областей України з телерадіокомпаніями сусідніх країн проживання закордонних українців;

4) сприяння створенню в країнах проживання закордонних українців кореспондентських пунктів Українського національного інформаційного агентства "Укрінформ".
{ Закон доповнено статтею 10-5 згідно із Законом N 4381-VI ([4381-17](#)) від 09.02.2012 }

Стаття 10-6. Повноваження інших центральних органів виконавчої влади щодо співпраці із закордонними українцями

Інші центральні органи виконавчої влади в межах своїх повноважень забезпечують реалізацію цього Закону.
{ Закон доповнено статтею 10-6 згідно із Законом N 4381-VI ([4381-17](#)) від 09.02.2012 }

{ Статтю 11 виключено на підставі Закону N 4381-VI ([4381-17](#)) від 09.02.2012 }

Стаття 12. Сприяння благодійній діяльності закордонних українців

Держава в особі її органів влади гарантує і забезпечує захист передбачених законодавством України прав та інтересів закордонних українців - учасників благодійництва та благодійної діяльності, заохочує здійснення такої діяльності.

Стаття 13. Прикінцеві положення

1. Цей Закон набирає чинності через шість місяців з дня його опублікування.

2. Кабінету Міністрів України протягом шести місяців з дня опублікування цього Закону:

подати Верховній Раді України пропозиції щодо внесення змін до законів України, які впливають із цього Закону;

прийняти нормативно-правові акти, необхідні для реалізації цього Закону;

забезпечити перегляд і скасування міністерствами та іншими центральними органами виконавчої влади їх нормативно-правових актів, що суперечать цьому Закону.

Президент України

Л.КУЧМА

м. Київ, 4 березня 2004 року
N 1582-IV